

Kosti a kniha Německá spisovatelka Herma Kennelová popsala poválečnou vraždu Němců na louce Budínka ve své knize BergersDorf, která vyšla už před sedmi lety. Teprve nyní však byly v odkrytém hrobě nalezeny lidské kosti. Příběh Kennelové se tak potvrdil.

„Je to vražda,“ napsala

Vražda odhalená pomocí historického románu. Jako z filmu. Herma Kennelová ve své knize popsala, jak mezi 12. a 19. květnem 1945 místní česky mluvící obyvatelé zmasakrovali u Dobronína na Jihlavsku 15 tamních Němců, kteří měli být vysídlení. Němečtí muži byli odvedeni z požární zbrojnice v Dobroníně, kde byli po válce uvězněni. Na nedaleké louce si vykopali hrob, načež byli zabití. Češi, kteří se na vraždách podíleli, se prý předtím posilili alkoholem... Přestože kniha vyšla v Německu už v roce 2003, policisté vyšetřují tragédii až nyní. Mají k dispozici notářsky ověřené prohlášení spisovatelky, že napsala pravdu.

Napsala jste knihu o Němcích v okolí Jihlavy za války. Jak jste se k tomu tématu dostala?

V roce 1996 jsem hledala téma pro mou novou knihu. Moje tchyně, která pochází z obce Bergersdorf – česky Kamenná – mi doporučila psát o květnu 1945. Její otec, který byl od roku 1919 starostou v této vesnici, byl společně s dalšími německými sedláky v tomto měsíci od českých „partyzánů“ těžce ztýrán a zavražděn.

Co jste vlastně věděla či tušila o této tragédii a jejích skutečných příčinách?

Na začátku jsem o té události nevěděla nic. Narodila jsem se v části Německa ležící u francouzských hranic a do Česka jsem se dostala poprvé až v srpnu 1996. Po mnoha rozhovorech s Němci, ale i s českými pamětníky, jejichž vyprávění jsem porovnávala s materiály z českých a německých archivů, jsem pomalu získávala povědomí o celém rozsahu této tragédie. Také jsem si uvědomila, že květen 1945 měl předejít, bez níž bychom nemohli porozumět tomu, co se bezprostředně po válce odehrálo v těchto územích, která byla po staletí osídlena německým obyvatelstvem. Má kniha BergersDorf začíná proto s příchodem německého wehrmachtu v březnu 1939 a popisuje také, jak na okupaci doplatili Češi. Obecně by se dalo říci, že nacionalismus na české i německé straně – který však nezačal až rokem 1939 – vedl k zániku mírového společného života mezi Čechy i Němci. O to více si nyní musíme uvědomovat, že něčeho podobného bychom se měli v budoucnosti vyvarovat.

Jste přesvědčena, že by tento případ měl být vyšetřen a případní viníci ještě i dnes potrestáni? Šlo podle vašeho názoru o genocidu?

Jsem přesvědčena, že vraždy nevinných lidí nezávisle na jejich národní příslušnosti musí být objasněny. Po tak dlouhé době jde už méně o to, aby pachatelé byli potrestáni, spíše aby se dostalo zadostiučinění příbuzným obětí. Jestliže jsou lidé zavražděni jen kvůli své národní příslušnosti, můžeme hovořit o genocidě, zvláště když jde o více vražd na více místech.

Jak se díváte na okupaci i poválečné roky v bývalém Československu a násilnosti té doby ze strany Němců i Čechů?

Násilnostem z české strany můžeme porozumět jen tehdy, když víme, jak brutální byla německá okupační moc v tehdejší protektorátu. Mnoho německých pachatelů z kruhů ge-

PROFIL

Herma Kennelová

Narodila se v roce 1944 v západní části Německa, původním vzděláním je učitelka v mateřské škole. Později studovala umění a politiku a pracovala u EHS (předchůdce dnešní EU) v Bruselu.

Nejdříve se začala věnovat dětské literatuře, později si získala jméno také jako autorka knih pro dospělé čtenáře.

V roce 2003 vydala v nakladatelství Vitalis knihu BergersDorf, román podle skutečných událostí odehrávajících se v letech 1939–1945 na Jihlavsku.

stapa a SS mohlo včas před koncem války utéct do Německa. Své touhy po pomstě si pak Revoluční gardy a takzvaní partyzáni vybijeli na německých ženách, dětech a starcích, kteří svým českým spoluobčanům nic nezpůsobili. Bohužel procesy proti Němcům, kteří se dopustili zločinů během okupace a později neutekli, se konaly teprve v roce 1946.

Jak hodnotíte, že Češi a Němci uvádějí zcela jiné počty obětí poválečných masakrů? Proč jsou rozdíly tak velké?

Na počty obětí ať už z jakékoli strany je třeba pohlížet s určitou skepsí. Zde platí pořekadlo: Věřit můžeš jen té statistice, kterou jsi sám zfalšoval. Je ale jasné, že se po válce masakry odehrály. Obě strany by se je měly snažit nepředpojatě vyjasnit. A vyhnout se vzájemnému obviňování.

Věříte, že mladí Němci a Češi už svou minulost dokážou hodnotit bez předsudků?

Není to vůbec jednoduché, ale věřím, že se to podaří. Mám zkušenost, že mladší generace nejen v Německu objektivně mluví o zločinech nacismu, ale také v Česku je patrná ochota otevřeně mluvit o zločinech, které spáchali Češi. Právě aktuální případ Budínka to ukazuje. Kriminální policie šetří podle mého dojmu tento případ velmi profesionálně a s upřímnou snahou. Média informují velmi objektivně. Pro mladší generaci je přirozeně snadnější se nezaújatě dopátrat pravdy než pro ty, kteří události sami zažili na vlastní kůži.

Napsala jste také knihu o českých partyzánech a člověku, který bojoval proti komunistické diktatuře v Rumunsku. Proč se o tato témata zajímáte?

Vždycky jsem obdivovala lidi, kteří se dovedli postavit útisku. Už dříve mě dojal osud mnichovských studentů ze skupiny Bílá růže, kteří bojovali proti nacismu a v roce 1943 byli popraveni. Ochota přinášet oběti pro svobodu mě fascinuje. Přitom nehraje roli, zda proti útlaku bojuje Němec, Rumun nebo Čech.

Na čem nyní pracujete?

Po obou knihách o bolavých událostech v bývalém protektorátu se nechci už vracet k podobnému tématu. Napsala jsem novou knihu pro děti Zmizelý lev z Prahy. A v této chvíli se také pochopitelně zabývám reakcemi na zájem médií o BergersDorf a případ Budínka.

Bude vaše kniha BergersDorf také přeložena do češtiny?

Už probíhají jednání mezi mým německým vydavatelem Vitalis a českým nakladatelem Paseka. Ten chce BergersDorf vydat ještě v tomto roce. Doufám, že jednání během pár dní úspěšně skončí.

Luděk Navara
redaktor
MF DNES

Kříž na louce Poblíž Dobronína na Jihlavsku vyrostl kříž na paměť Němců ze sousedních vesnic, kteří tam byli zabití těsně po válce. Nález ostatků na tomto místě podnítila kniha Hermy Kennelové.
Foto: Anna Vavříková, MF DNES

„Běž domů, kluku, táta tu není,“ uslyšel tehdy

Notářsky ověřené prohlášení Hermy Kennelové, že její kniha je pravdivá, se stalo jedním z podkladů pro vyšetřování vraždy na louce Budínka na Jihlavsku.

Tu větu si český Němec Rudolf Schimek bude pamatovat celý život: když jako malý chlapec přišel do hasičské zbrojnice v Dobroníně na Jihlavsku, aby otci přinesl jídlo, řekl mu kdosi: „Běž domů, kluku, táta tu není.“ Netušil, co ta věta ve skutečnosti znamená. Že jeho táta je už po smrti.

Přestože události z května 1945 nejsou dodnes jasné, odsunutí Němci si řadu informací odnesli s

sebou a později sepsali. Podle nich byli němečtí muži uvězněni a pak odvedeni na louku a povražděni. Jeden z jejich příbuzných si vzápětí všiml čerstvě navršené hlíny a nakreslil plánec. Navíc z příliš mělkého hrobu začaly vylézat kosti. Později se Němci oklikou dozvěděli ořesné podrobnosti: prý se někteří z Čechů v hospodě pochlubili, jak brutálně Němce zabíjeli...

Krutý konec války

Květen 1945 nebyl na Vysočině zrovna klidný. Fronta tam dorazila se zpožděním, takže Němci ve Velkém Meziříčí stihli povraždit sedesát Čechů a jejich mrtvoly naházet do řeky. Napjatá situace byla i na

Jihlavsku, kde byl takzvaný německý jazykový ostrov a jedna z obcí, právě Kamenná – Bergersdorf, za Hitlerovy Třetí říše získala pofiderní titul „vesnice SS“. Muži, kteří byli uvězněni v hasičce, byli údajně členy nacistické strany či příslušníky ozbrojených složek Třetí říše. Souzeni však nebyli a o jejich vraždě se na Jihlavsku mlčelo. Tím spíše, že okolnosti jsou opravdu zvláštní – den vraždy zřejmě odpovídá i datu první poválečné vesnické zábavy...

Prísahám, že píši pravdu

I když německý učitel Fritz Hawelka sepsal přesný seznam zabitých mužů, ještě o řadu desetiletí poz-

ději o tragédii mezi sebou mluvili převážně jen „místní“ odsunutí Němci. To se změnilo, až se o ni začala zajímat spisovatelka Herma Kennelová. Její kniha se později dostala do rukou jihlavského novináře Miroslava Mareše, který už v té chvíli měl informace o vraždě z německých stránek na internetu. „Kniha není románem, ale literaturou faktu. Od paní Kennelové jsem získal notářsky ověřené prohlášení, že líčení vzpomínek pamětníků zaznamenala pravdivě,“ popisuje Mareš. Toto prohlášení později s dalšími podobnými dokumenty od odsunutých Němců předal Mareš státnímu zástupci, takže vloni mohlo začít vyšetřování.

V masovém hrobě bylo sice nale-

Odsunutí Němci si události z května 1945 odnesli s sebou do Německa a později je sepsali. Po letech se oklikou dozvídali podrobnosti.

zeno zatím jen šest koster, ty se však budou nyní ještě nějakou dobu odborně zkoumat a pak se rozhodne co dál. Také se ukáže, zda za pětadesát let starou vraždu bude ještě někdo obžalován. A ani není vyloučeno, že podobný dosud neznámý masový hrob se najde ještě někde jinde. Odborníci to rozhodně nevykloučují.